

HISTORIAALLINEN AIKAKAUSKIRJA

104. vuosikerta

Julkaisijat Suomen Historiallinen Seura ja Historian Ystävien Liitto

Päätoimittaja: Pirjo Markkola

Toimitussihteeri: Veikko Kallio

Toimittajat: Tiina Kinnunen, Marko Lamberg, Marko Tikka

Hallitus: Pirkko Leino-Kaukiainen (pj.), Heikki Talvitie (vpj.), Pauli Kettunen,

Tuomo Lappalainen, Katariina Mustakallio, Harri Rinta-aho

Ulkoasu: Heikki Kalliomaa

SISÄLLYS

Suuntaviivoja

Pirjo Markkola, Tiede, tieto ja valta 233

Rintamamiehen psyke

Ville Kivimäki, Psykiatrien paperisota. Suomalais-sotilaiden psyykkisten vammojen diagnoosit ja hoito toisen maailmansodan aikana 235

Kolumni

Heini Hakosalo, Valta ei ole abstraktio 253

Tiede, tieto ja valta

Antti Oikarinen, Kreikkalaistuva Rooma – Rooman tasavallan aikaiset kirjastot ja kreikkalaisen kirjallisuuden leviäminen 255

Marko Junkkarinen, Maailmankuvatutkimus historian ”aputieteenä” 273

Oiva Kuisma, Henrik Gabriel Porthanin estetiikka 282

Riikka Nisonen, Poliittikkaa ja piilolinsejä – akateemikko Otto Wichterlen toiminta Prahan kevään ja normalisoinnin aikana 293

Katsaus

Arto Nevala, Korkeakouluhistorian linjoja 306

Keskustelua

Johan Bäckman, Miten venäläinen kirjoittaa talvisodan? 312

Kari Selén, Itsenäinen sotilaspoikajärjestö? 313

Marko Paavilainen, Nuoria maanpuolustajia vai suomalaisia lapsisotilaita? 314

Syväloutaus

Seppo Hentilä, Tutkijat ja sota 317

Arvosteluja

Kustaa H. J. Vilkkuna, Viha. Perikato, katkeruus ja kertomus isostavihasta (*Jukka Kokkonen*) 323

Esko Hartikainen, Heränneitä ja nukahtaneita. Kulttuuri, kontrolli ja herätys 1800-luvun alun Liperissä (*Irma Sulunen*) 326

Pirkko Leino-Kaukiainen, Tuntematon sotilas Turkin sodassa: sotamies S. A. Wallinin elämänvaiheet (*Teuvo Laitila*) 328

Tarja-Liisa Luukkanen, Säätö-ylioppilaasta ensimmäisen polven sivistyneistöön. Jumaluusopin ylioppilaiden sukupolvikehitys ja poliittisyhteiskunnallinen toiminta 1853–1918; Marko Paavilainen, Kun pääomilla oli mieli ja kieli. Suomalaiskansallinen kielinationalismi ja uusi kauppiaskunta maakaupan vapauttamisesta 1920-luvun alkuun (*Ilkka Liikanen*) 330

Tauno Saarela, Kansan Tahto. Pohjolan työtätekevien lehti (*Ulla Aatsinki*) 334

Antti Kujala, Paperiliiton historia. Paperiteollisuuden työmarkkinasuhteet ja suomalainen yhteiskunta (*Pekka Kaarninen*) 336

Matti Peltonen, Hanna Kuusi ja Katariina Kilpiö (toim.), Alkoholin vuosisata. Suomalaisen alkoholiolojen käänteitä 1900-luvulla (*Marko Tikka*) 338

Tuomas Hoppu, Historian unohtamat. Suomalaiset vapaaehtoiset Venäjän armeijassa 1. maailmansodassa 1914–1918 (*Jouko Vabtolta*) 339

Jari Hanski, Juutalaisvastaisuus suomalaisissa aikakauslehdissä ja kirjallisuudessa 1918–1944; Jari Hanski, Juutalaisviha Suomessa 1918–1944 (*Eero Kuparinen*) 341

Anna Sivula, Kysymyksiä ja voimaviivoja March Blochin historiantutkimuksellisen tuotannon metodologinen perintö (*Matti Peltonen*) 344

Jouni Keskinen, Jarmo Peltola ja Sami Suodenjoki, Tamperealaiset. Tehdaskaupungin väestö, alue ja asuminen (*Marjatta Rabikainen*) 347

Timo Herranen, Uusiin asemiin. 1950-luvun lopulta 1990-luvun puoliväliin (*Erkki Vasara*) 349

Anssi Halmesvirta & Heino Nyssönen (toim.), Bridge Building and Political Cultures: Hungary and Finland 1956–1989 (*Pekka Harttila*) 353

Jukka Renkama, Ideology and Challenges of Political Liberalisation in the USSR, 1957–1961 (*Joni Krekola*) 354

Esko Salminen, Viestinnällä vallankumoukseen. 'Demokraattisen toimittajakoulutuksen' aika 1960-luvulta 1980-luvulle (*Sinikka Wunsch*) 357

Tiedemaailma

Kirjoittajat
Notes on the contents 359
362

Kansi: Vergilius seuranaan muusat Klio ja Melpomene. Roomalainen mosaiikki. Bardo-museo, Tunis. Suomen Kuvapalvelu/Corbis (Roger Wood).